

skydda den ömtåliga svansen – samt att undvika att bli piskad av djurets svans.

Foder. Flertalet ödlearter är rovdjur. Vanligaste foderdjuren till dessa är insekter – ex. syrsor, mjölmask, zoophobalarver, daggmask, maggott. Vissa arter tar även musungar. Till de växtätande arterna hör fr.a. grön leguan, som utfodras med blad (ex. sallat, maskrosor) samt småskurna frukter och grönsaker. En gång per vecka ges lite animaliskt tillskott (ex. kattmat, köttfärs, hackat hårdkokt ägg). I zoofackhandeln finns pelleterat basfoder till grön leguan.

Utfodringsintervaller. Ödlor som är rovdjur matas vanligen 2-3 gånger per vecka beroende på art och individstorlek. Växtätande ödlearter utfodras alltid dagligen.

Vitaminer bör pudras eller sprayas på bytesdjuren till ödlor som är rovdjur. Till växtätande ödlor skall vitaminer, spårämnen och kalk alltid pudras eller sprayas över fodret.

Ömsning. Grenar, stubbar och stenar ger ödlorna en möjlighet att gnida av sig det gamla skinnets när de skall ömsa. Ödlor ömsar vanligen skinn flera gånger per år, på grund av att de växer och för att skinnets slits ut. Ögonen får en grå "hinna" och kroppen blir matt gråaktig innan ömsning. Någon vecka därefter byter ödlan skinn. Ibland har de dålig aptit strax före ömsning – men aptiten återkommer efter ömsningen. En fördel för en lyckad ömsning är att ödlorna har en fuktig plats de kan uppsöka.

Rengöring av terrariet skall ske regelbundet. Avföring och ömskinn tas bort snarast. Bottenmaterial byts vid behov. Vattnet byts helst varje dag. Skålen diskas ca en gång i veckan och bör desinficeras ungefär 1-2 gånger i månaden och då direkt efter diskningen. Ett par gånger per år skuras hela terrariet noggrant, gärna med kvalsterdödande medel. Tänk på att inte rumstera om i terrariet för mycket så att miljön blir helt ny för ödlorna.

Smittskydd och handhygien. Tvätta alltid händerna efter hantering av ödlan och terrariets inredning. Rengör aldrig vattenskålar eller annan inredning där mat för människor eller andra djur hanteras. Ex. badrummet för ödlans tillbehör – köket för familjen och övriga husdjur.

SJUKDOMAR

Observera ödlans aktivitetsmönster. En frisk ödla äter regelbundet. Avföringen skall vara fast och kloaken ren, ödlan ska inte vara mager, det ska inte rinna vätska ur ögon eller öron samt så ska den ha ett normalt rörelsemönster. Aptitlöshet och apati är tecken på ohälsa. Djurets hälsa kontrolleras varje dag. Vid misstanke om sjukdom ska sakkunnig veterinär snarast kontaktas.

Bristtillstånd. Den vanligaste orsaken till ohälsa är bristtillstånd, som ex. bristfällig foderstat eller felaktigt klimat i terrariet. Ödlor är beroende av att temperatur och luftfuktighet är rätt för arten, i annat fall fungerar inte deras ämnesomsättning och de mister aptiten.

Kvalster. Behandlas så snabbt som möjligt med lämpligt preparat.

Infektioner. Ex. bakterie- eller svampinfektioner. Veterinär skall rådfrågas för behandling.

Viktigt för djurets välbefinnande är god hygien (rengöring), rätt anpassad miljö för arten i fråga (rätt klimat, inredning, utrymme, sällskap, aktivering), korrekt kost (fräsch och rätt typ av foder i lagom mängd, inga brister) samt varsam hantering.

DJURÄGARENS ANSVAR (enl. djurskyddslagen)

Djurägaren har alltid ansvaret för att djuret sköts på ett riktigt sätt. Därför skall Du ta reda på vilka krav ödlan har på utrymme och skötsel. Det är viktigt att Du aktivt informerar dig om hur ödlan skall skötas. Om ödlan skulle insjukna eller skadas, ska den utan dröjsmål komma under sakkunnig vård.

OBS! Ett fullt djurägaransvar kan inte läggas på ett barn. En vuxen person skall alltid ha det slutgiltiga ansvaret för djuret.

OM VILL DU LÄRA DIG MER

Du kan alltid fråga zoohandlaren, som gärna svarar på dina frågor. Dessutom bör man läsa någon bok om ödlor. Bra litteratur finns i zoofackhandeln. För lagstiftningen om djuret kan du läsa L80 (DFS 2005:8) hos Jordbruksverket (finns på deras hemsida www.sjv.se), där hittar du bland annat minimikrav på utrymme.

© Zoorf.

SKÖTSELRÅD FRÅN DIN ZOOHANDLARE

Ödlor

Din ödla tillhör arten:

Storlek som vuxen: _____

Klimatzon: _____

Dagaktiv Nattaktiv

Annat; _____

Trädlevande Klipplevande Marklevande

Livslängd: _____ Kön, Könsskillnad _____

Foder _____

Utfodringsintervaller _____

Ödlor tillhör Reptilerna (Kräldjuren). Dessa är växelvarma, d.v.s. kan inte själva "tillverka" den kroppstemperatur som behövs för att ämnesomsättningen skall fungera. Istället måste de vistas i en omgivning som erbjuder dem rätt temperatur. I annat fall kan de inte smälta maten och blir sjuka.

Vintervila! Vintervila är en naturlig del för många ödlor, rådfråga en zoohandlare eller annan kunnig person om ämnet och hur du ska gå tillväga.

KLIMATZONER

Ökenklimat. Torrt och varmt. Temperaturen kan ibland sjunka drastiskt under natten. Luftfuktighet: under 50% RH. Bastemperatur: 27-31° C. Värmeplats: 40-50° C.

Regnskogsklimat. Fuktigt och varmt. Ingen större temperaturskillnad mellan dag och natt. Luftfuktighet: 70-100% RH. Bastemperatur: 24-27° C. Värmeplats: 35-45° C. Spraya terrariet med vatten varje dag.

Tempererat klimat. Relativt fuktigt och varmt. Svalare under natten. Årstidsväxlingar med varm sommartid och kall vintertid. Ödlorna dvalar under vintern. Luftfuktighet: 50-70% RH. Bastemperatur: 20-24° C. Värmeplats: 35-40° C.

TERRARIET

Utrymme. Marklevande arter skall ha ett terrarium med tillräckligt stor bottenyta. Trädlevande arter kan ha mindre bottenyta, men utrymmet skall då kompenseras på höjden.

Jordbruksverket har minimikrav på utrymmen för ödlor.

Konstruktion. Terrariet skall vara rymningsäkert och lätt att hålla rent. Lämpligaste materialet är glas, vilket även tål hög luftfuktighet.

Ventilation. Terrariet skall ha god ventilation. Ett nät i terrariets tak för luftutsläpp och en nätförsedd luftspalt strax ovanför bottenmaterialet för luftinsläpp är den bästa konstruktionen. Varm luft är lättare än kall luft, vilket medför att varm luft stiger uppåt. Terrariets temperatur är vanligen högre än rummets och man får därför en ventilation med s.k. självdrag i terrariet.

Inredning och bottenmaterial. Inredningen skall anpassas efter artens naturliga levnadsmönster, ex. marklevande, klipplevande eller trädlevande. Bottenmaterial kan vara jord, sand, barkflis och liknande. Material som dammar, ex. "kattsand", är olämpligt för ödlor eftersom dammet skadar ödlans andningsorgan. Grenar som tagits i naturen är bra inredningsdetaljer och klättergrenar att röra och vila sig på är en självklarhet för trädlevande ödlor. Klipplevande ödlor ska ha klätterföremål med hyllor och vertikala skrovliga ytor. Se till att det finns gömställen, både i den varmare samt i den svalare delen av terrariet,

på så sätt kan ödlorna välja var de vill ligga. Tänk på att ödlorna inte ska kunna fastna eller skada sig på vassa kanter eller föremål. En stor och vid vattenskål skall alltid finnas. Vissa arter dricker vatten genom att slicka på våt inredning och många arter badar. Tänk på att det behöver bara lättsamt för ödlorna att ta sig i och ur vattnet. Vattnet skall vara ljummet. Terrarietermometer bör finnas i terrariet så att man ser temperaturen. Man kan med fördel ha två stycken, en på värmeplatsen och en på det svalare stället så man kan se ifall det är någon temperaturskillnad, vilket det bör vara (för trädlevande ödlor placeras man den ena termometern högt och den andra vid marken).

Värmekällor och temperaturzoner. Terrariet skall ha en bastemperatur anpassad för arten. Dessutom krävs en värmeplats

med betydligt högre temperatur. För att uppnå bastemperaturen används ex. värmematta eller värmekabel. Till värmeplatsen används olika typer av värmelampor, ex. keramisk, infraröd, koltråd, spotlight. Placera inte terrariet i direkt solljus! Ge dem dock gärna dagsljus. OBS! Värmekällor skall monteras så att ödlan inte kan komma i kontakt med dem och få brännskador.

UV-bestrålning. Vitamin D3 behövs för att kroppen skall kunna tillgodogöra sig kalcium i födan. UV-B bestrålning gör att djuret kan tillverka vitamin D3 genom sin ämnesomsättning. Den naturliga UV-B bestrålningen kommer från solen. Dagaktiva arter är vanligen mer beroende av UV-B bestrålning än nattaktiva arter. UV-ljus kan inte passera genom glas, så därför skall ramper med UV-belysning placeras ex. över terrariets taknät.

OBS! Tillräckligt med taknät skall ligga utanför rampen för god ventilation.

Se till att ha ca 12 timmar ljus och 12 timmar mörker per dag. På sommaren får det gärna vara 14 timmar ljus och på vintern 10 timmar för att skapa årsskillnader (ändra dock max med 30 minuter per dag).

SKÖTSEL

Innan ödla släpps in i terrariet kontrolleras värmezonen med en termometer. Vattnet byts varje dag. Spraya terrariet och ödla med vatten ett par gånger i veckan eller dagligen beroende på artens krav. Var alltid noga med att stänga terrariet – det kan vara svårt att hitta en rymling.

Hantering. Flertalet ödlearter skall inte hanteras mer än nödvändigt för att må bra och känna sig trygga. Vissa arter, ex. skäg-gagam, leopardgecko kan bli tama och hanterbara. Lyft eller fånga aldrig en ödla med grepp om svansen. Flertalet ödlearter har nämligen en försvarsmekanism som gör att de kan "tappa/släppa ifrån sig" svansen. Om en liten ödla ska infångas lägger man handen över ryggen på ödla och fattar huvudet mellan tummen och pekfingeret.

Stora ödlor – ex. vuxna gröna leguaner – lyfts med ett grepp med en hand över nacken och den andra handen över höfterna. Om djuret inte är vant vid hantering bör man lägga ex. en stor badhandduk över djuret innan man lyfter det. Detta för att

